

The Hoover Institute and Library'de Çalışmalarımız ve Türkçe Eserler Koleksiyonu

Sami N. ÖZERDİM

Geçen defa, (V. cilt, 1-2. Sayı), California'da, Stanford'daki Stanford Üniversitesi'ne bağlı The Hoover Institute and Library'yi kısaca tanıtan yazımızın sonunda, kütüphanedeki Türkçe koleksiyonla bu koleksiyon üzerindeki sınıflandırma çalışmamızı başka bir yazımıza sakladığımızı belirtmiştik. Şimdi, konunun bu bölümüne geliyoruz:

Kütüphanede vaktiyle derlenmiş olan 700 kadar kitap, broşür, bundan başka gazete, dergi v.b., kendisinden ayrı bir yazımızda (V. Cilt, 3. Sayı) söz açtığımız Dr. Eleanor Bisbee' (1893-1956) nin yardımı ile, o zaman Stanford'da öğrenci bulunan Mithat Esmer ve Şerif Mardin tarafından ele alınmış, alfabetik kataloğu yapılmıştı. Türkiye'den Prof. Pertev Borataş'ın yardımı ile, Hidayet Dağdeviren mirasçılarından satın alınan kitaplarla dergiler ise, biz Kütüphanede çalışmaya başladığımız zaman, henüz elden geçirilmemiş bulunuyordu. Bu koleksiyon, Dağdeviren'in perişan kitap yığınından Kütüphanenin amaçları gözönünde tutularak seçilmişti.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, eski ve yeni Türk harflerini bilen bir kütüphaneci bulamayan Kütüphane idaresi nihayet Türkiye'ye başvurmuş; ilgilerin salık vermesi üzerine, bu satırların yazarı ile yazışmaya girişmişti. Daha önce teksir suretiyle yayınladığımız raporumuzda anlattığımız gibi² bu yazışmalar müspet bir sonuca bağlanmış, bu satırların yazarı 27 Aralık 1954 günü Stanford'da işe başlamıştı.

Kütüphanenin ikinci katında — Enstitü bölümü buradadır — bize ayrılan

(*) Kuruluşun adı, Herbert C. Hoover'in başkanlığındaki Stanford Board of Trustees toplantısında (18.7.1957, «The Hoover Institution on War, Revolution, and Peace» olarak değiştirilmiştir.

(1) Hidayet Dağdeviren, İstanbul'da, kitap toplamakla tanınmış bir müze memuru idi. 1950 yılında, Millî Kütüphane'nin ilk müdürü Adnan Ötügen ile bu koleksiyonun bulunduğu altı yedi apartman katından birisini görmüştük. Tam bir bibliomania ile derlenmiş olan bu karmakarışık kitap yığını, ölmüş olan Dağdeviren'in eşi satılabilmek için çareler arıyordu.

(2) The Hoover Institute and Library'de Bir Buçuk Yıl Süren Çalışmalarımız Hakkında Rapor. Ankara 1957.

küçük odada, İran Azerbaycanı'ndan olan çalışma arkadaşım Sakina Berengian (Birinciyan) ile işe başladık. Haziran ayına kadar, elde bulunan malzemenin — daha önce elden geçirilenler de dahil — alfabetik kataloğunu hazırladık.

Bu arada, Sakina Berengian, Orta - Doğu Koleksiyonu curator'u Dr. Ch. Ph. Harris ile³ İranca kitapların transliterasyonu meselesinden çıkan bir anlaşmazlık yüzünden⁴ kütüphaneden ayrılmak zorunda kalmış; fakat, oldukça kabarık sayıdaki süreli yayınların ancak bir yardımcı ile derlenip toparlanacağını ileri sürerek yaptığımız teklif üzerine, bu teklifi destekliyen Miss Bisbee'nin de etkisiyle toplanan⁵ bir komisyon, Milli Kütüphane'den Semahat Turan'ın da getirilmesine karar vermiş; S. Turan Ağustos 1955 başında işe başlamıştı.

Elimizdeki alfabetik kataloğu yapılmış olan koleksiyonun konulara göre sınıflandırılması, bu arada sözlük kataloğunun hazırlanması işiyle karşı karşıya idik. İtiraf edelim ki, Kütüphane idaresinin, bize, geçici bir zaman için — örneğin, bir ay süre ile, günde bir saat — bile bir yardımcı vermemiş olması sebebi ile, ilk anda bu işe nasıl başlayacağımızı bilemiyorduk. Kütüphanenin kataloğlarını inceledik, elkitaplarına başvurduk; kütüphanecilere sorduk; uğraştık. Kısa zamanda yapılacak işi öğrendik ve başladık.

Kütüphanede Library of Congress'in sınıflandırma sistemi kullanılıyordu. En önemli iş, bu sistemde 1918 e kadar getirilmiş, bundan sonrası ise kısaca «Cumhuriyet» kaydiyle tek bir numaraya sığdırılmış noksan bir Türk tarihi şeması üzerinde işlemektir. 1918 den sonrası için önce geniş bir taslak yaptık. Bunu Mrs. Harris ile Miss Bisbee incelediler. Sonra bunu biraz daha kısalttık. Yeniden Miss Bisbee ile üzerinde durduk. Nihayet, Library of Congress sistemindeki sınıflandırma numaralarına dokunmıyarak yenilerini eklemek yoluna gittik. Miss Bisbee, hazırladığımız şemanın başka Amerikan kütüphanelerinde de uygulanmasına imkân hazırlamak istiyordu. Beni, numaralara dokunmamak yoluna götüren bu düşünce oldu.

Library of Congress'in Tarih'e ayrılan cildi (D) nde Türkiye tarihi (DR401)

(3) Orta Doğu Koleksiyonunu idareye memur Mrs. Harris, Arapça kitapları sınıflandırmakla görevli Dr. Mohammed Kafafi ile çalışıyordu. Önce bu Mısırlı filologun nezareti altında çalışacaktık. Sonradan, Türkçe koleksiyonun bağımsızlığı kabul edildi.

(4) Bu anlaşmazlık sırasında S. Berengian'ın idareye verdiği raporun çevrini Bültenimizde yayınlamak istiyoruz.

(5) Bu komisyonda Dr. Fisher, Dr. Rothwell, Dr. Ch. Ph. Harris, Dr. E. Bisbee, Mr. McLean ve ben bulunduk.

numaradan başlıyordu. (DR741) e kadar gelen bu şemanın bir kısmı da (DS) ye kalıyordu. Zira, Türkiye'nin (Osmanlı İmparatorluğunun) Asya'da (Anadolu'da) kalan illerinin tarihi (DS) de veriliyordu.

Türkiye tarihinin genel konularını içine alan ilk numaralara dokunmadık. Sadece «Description and Travel» bölümüne 1919 dan sonrası için bir numara ekledik⁶. Bir de «Social life and customs» bölümünü, Yeni Türkiye'nin özelliklerini dikkate alarak «1918 e kadar» ve «1919» olarak ikiye ayırdık. «Political and diplomatic history» bölümüne de aynı şekilde 1919 dan bu yana geçen olayları içine alacak yeni bir numara koyduk. Bundan sonra, Tanzimat'a kadar, numaralara dokunmadık.

Library of Congress'in şemasında Tanzimat'tan bu yana yaptığımız değişikliklerde Hoover Kütüphanesi'nin amaçları gözönüne alınmıştır. Tarihinize Tanzimat, batılılaşma yolunda büyük bir dönüm noktası olduğu için, Hoover Kütüphanesindeki koleksiyonun bu tarihten başlatılmasını temel prensip olarak kabul etmiştik. Bu sebeple Tanzimat çağı için yeni bir numara ortaya koyduk. Abdülâziz ve Abdülhamid II. devirleri için «Neodespotism period» başlığını ekledik. 1908 - 1918 devresini «Second constitution» genel başlığı altında topladık. Fakat, 1918 den sonrası için, Yeni Türkiye'nin gelişmelerine uyacak yeni numaralar eklemekte tamamiyle serbest kaldık. 1922 ye kadar devam eder görünen İstanbul Hükûmeti ile İstiklâl Savaşı'nı başaran Ankara Hükûmeti'ni ayırmak zorunlu idi. Yeni Türkiye'yi ise, kurtuluş hareketinin başlangıcı olan 1919 dan başlatmak tabii idi. Bundan sonra «Cumuriyet» çağı geliyor; «Tek Parti Devri», «Çok Parti Çağı» diye ikiye ayrılıyordu. Mahalli tarihleri gösteren sınıflandırma numaralarında yaptığımız eğişiklik ise, bugünkü Türkiye sınırları içinde kalan bölgelerle Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmış olanları iki ayrı numarada göstermekten ibaretti.

Koleksiyonu sınıflandırırken Hoover Kütüphanesinin amaçlarına göre; ancak şu bölümleri ele almıştık: D (Tarih), H (Sosyal ve İktisadi Bilimler), J (Siyasi Bilimler); bundan başka, daha küçük ölçüde: A (Genel Konular), B (Felsefe - Din), C (Tarihe Yardımcı Bilimler), E-F (Amerikalılar Tarihi), G (Coğrafya, Antropoloji), K (Hukuk. Bu bölüm henüz işlenmemiş olduğundan, hukuka giren eserler (H) ve (J) arasında bölüşülüyordu), L (Eğitim), N (Güzel Sanatlar), T (Teknoloji, Bir iki eser), U (Askerlik), V (Denizcilik), Z (Bibliyografya, Kütüphanecilik, Gazetecilik). Bu bölümlerde — Halkevleri için

(6) Kütüphaneden faydalananlar daha çok Yeni Türkiye ile ilgilendiklerinin, pek kesin olmamakla birlikte, 1918 den öncesi ve sonrasını ayırmağa çalıştık.

eklenen bir numara hariç — değişiklik yapmadık. Sadece, Türkiye'yi iktisat bakımından yine Asya'ya ve Avrupa'ya bölen numaraları bire indirerek Avrupa numarasını seçtik.

Sözlük kataloğu için gerekli konu başlıkları. (subject heading) na gelince; bunlar üzerine fazla değişiklik yapmamıza idare taraflı değildi. İmkân ölçüsünde, kullanılagelen konu başlıklarını uygulamak, bizim özelliklerimize göre sadece küçük değişikliklere uğratmakla yetindikse de, Yeni Türkiye için yeni başlıklar ortaya koymaktan da geri kalmadık: Turkey - History - 1839 - 1861 Reforms; Turkey - History - Revolution of 1908; Turkey - History - Reactionary movement of 1909; Turkey - History - 1919 - 1922 - War of Liberation; Turkey - Politics and government - 1919 - 1945; Turkey — History 1919 - 1945 Reforms.. gibi. (1839 - 1908, 1908 - 1918, 1919 - 1945, 1945 —. tarihleriyle kesin dönüm noktalarını belirttiğimize inanıyoruz.) Tarih'ten başka bölümlerle ilgili konu başlıklarımızda yenilikler pek az olduğundan burada ayrıca söz konusu etmiyoruz.⁸

«Added entry» dedikleri, ilâve fişlerinde karşımıza çıkan bir güçlük vardı: Türkiye'de, dil özleşmesi dolayısı ile, devlet daireleri ile derneklerin adları daima değişiyordu. Bir de, Osmanlı çağı kurumları ile Cumhuriyet çağı kurumlarını birbirinden ayırmak istemiştik. Dil devrimi sebebiyle yapılan değişikliklerini dikkate aldık; Kütüphanenin seçtiği şekle uyarak bir kurumun en son adını aldık; eski adları için atıflar yaptık. Bu atıfları, Osmanlı ve Cumhuriyet çağı kurumları arasında da kullandık. (Örneğin, Maarif Nezareti il Maarif Vekâleti'ni bu atıflarla birbirine bağlamaya çalıştık.) Antlaşmaların yapıldığı devri belirten ilâve fişlerine o devrin devlet başkanının adı da yazılıyordu. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti çağını, başka çare bulamadığımızdan, devlet başkanı adı vermeden belirttik; başkan adı yerine (Ankara Hükûmeti) kaydını koyduk.

Bütün bu kuralların tesbiti bir anda olmamıştır. Kitapları sınıflandırmayacak ancak Ekim 1955 sonlarında başlamıştık. 1956 yılı başına kadar, bir yanda öğrenmek, bir yandan uygulamak zorunda idik. Bu sıkıntılı aylar içinde, b tek yanlış, bizi, daha önce işlediğimiz bütün kitapları yeniden ele almak durumunda bırakıyordu. O günlerin üzüntülerini hatırlarken, Kütüphane id.

(7) Dr. Bisbee «War of Independance» yerine «War of Liberation» terimi seçmiş, «The New Turks» adlı eserinde de kullanmıştı. Zira 1919 - 1922 hareketi — Türkiyenin istiklâlini kaybettiğine inanmadığı için — bir «kuruluş» hareketi sayıyordu.

(8) Daha geniş bilgi için daima yukarıda adı geçen Rapor'umuza bakınız.

resinin bize yardımcı vermemekteki ısrarını unutamıyoruz. Bunu belki «verememek» sözü ile ifade etmek daha nazik bir hareket olur. Burada, bize bıkmadan, usanmadan açıklamalarda bulunan Katalog Bölümü Şefi Mrs. Ina Nelson'un adını şükranla anarız.

Sınıflandırma çalışmalarımız Mayıs 1956 sonuna kadar sürdü. Ben ayrıldıktan sonra daha altı ay kalacak olan S. Turan, süreli yayınları işliyecekti. S. Turan, gelir gelmez süreli yayınları ele almıştı. Fakat, sınıflandırmada uğradığımız güçlükler, onun, kendi işini bırakarak, bana yardımını zorunlu kılıyordu. Bu titiz, çalışkan arkadaşım olmasaydı, bu işi zamanında bitirmeme imkân bulabilecek miydim, bilemiyorum.

Sınıflandırmaya girmiyecek, sadece alfabetik kartları yapılacak yayınlar da vardı: devletin — monografiler dışındaki — yayınları ile derneklerin tüccük, tutanak gibi yayınları.. Bunları S. Turan ile S. Berengian daha önce elemişlerdi. Son aylar içinde, yine yardım görmeden, kâh yazarak kâh bozarak bunları da sarı kartlara geçirdim. Siyasi Partilere ait yayınlar da bunlara dahil iken Kütüphaneci, bu yayınların da sınıflandırmaya girmesini istemiş, gider ayak bize yeni bir iş daha çıkmıştı. Mamafih, bu yayınların önemi gözlemlenirse zahmete değdiği görülür.

Alfabetik kataloğun hazırlanmasında bir takım meselelerden geçmiştik. Bunlara da kısaca dokunmak isterim :

Soyadlarının, 1934 te kabul edilen bir kanundan sonra kullanılmaya başlanması gerçekten açıklanması güç bir işti. Soyadından önceki adlarda, ikinci d (Mehmet Emin'in Emin'i gibi) soyadı sanılıyor, başa almıyordu. Bunu açıklayabildikse de, Kütüphaneci Mr. McLean, bu ikinci adlar için işaret fişleri yapılmasında direndi. Katalog baştan başa bu işaret fişleriyle dolacaktı. Kenisini inandıramadığımız için böyle de oldu. Yeni Türk harflerinin kabulünden sonra özel adların imlâsında bazı karışıklıklar olmuştu (Ahmet ile Ahmed'eki gibi). Bunu da, 1929 dan önce ölmüş yazarların adlarını eski imlâya uyularak çözmüş olduk.

Kitap adlarının İngilizceye çevrilmesi meselesinde güçlüklerle uğradık. Bunların hepsinin çevrilmesinde ısrar ediliyordu Örneğin «Vatandan vatana» bi sembolik adların bile İngilizcesi aranıyordu. Konu başlıkları varken elki bu çevrim işine hacet yoktu. Fakat bunda, Türkçe bilmiyen Mrs. Harris'in kararının etki yaptığını sanıyoruz.

Kitapların basım tarihleri de bir mesele idi. Kütüphanede eski tarihlerin A. H. (After Hicret) rümuzu kullanılıyordu. Hicri ve Rumî tarihleri ayırtığımız hallerde A. H. M. (After Hicret Mali) gibi bir rümuzda karar kıl-

dık. Ayırt edemediğimiz hallerde ise itibari olarak, kitabın tarihini Rumi saydık.

Kitapların eski harflerle basılı olanlarını ayırmak için ise kartın bir yerine (Old Turkish Script) kaydını koyduk. Böyle, belki Orkun harflerini de hatırlatacak bir kayıt koymamızın sebebi, (Arap Yazısı) diyerek okuyucuyu şaşırtmamaktı.⁹

Bir de, eski harfli kitapların imlâsı meselesi ile karşı karşıya kalmıştık. Gerçekte böyle bir mesele yoktu. Türk Dil Kurumu'nun «İmlâ Kılavuzu», bu meseleyi çözmüş bulunuyordu. Fakat, bunu kütüphaneci Mr. McLean'e anlatmak imkânsızdı. Arapça koleksiyonda bir transliterasyon sistemi meydana getirilmiş, İrânca kitapların transliterasyonu Mrs. Harris - Dr. Kafafi ile S. Berengian'ı birbirinden ayırmıştı. Kütüphaneci, Arapça ve İrânca kitaplarda bahis konusu olan bir transliterasyon sisteminin Türkçe eski harfli kitaplarda dikkate alınmamasını bir türlü anlayamıyordu. O kadar ki, bütün direnmele-
rimize rağmen, ayrılmamızdan birkaç gün önce, bana, eski ve yeni harflerimiz karşılaştıran bir cedvel yaptırtmaya muvaffak olmuştu. Kendisiyle zaman zaman uzun tartışmalara giriştiğimiz halde, daima iyi niyetiyle bize kendisini sevdirmiş olan Mr. McLean'i burada iyi bir insan olarak anmak isterim.

Kitapların, sınıflandırmadan raflara gidinceye kadar geçirdiği uzun bir iletim vardır. Raporumuzda bundan da söz açtık. Burada tekrar etmeyi fazla buluyorum. Sadece, kartlarımızı makinada yazmış olan Hondurash arkadaşım Stanford Üniversitesi öğrencisi Roslynd Grant'ın adını anmak, bize gösterdiği yakınlığı hatırlamak vazifemdir.

Hoover Kütüphanesi'nde geçirdiğim bir buçuk yıl, sadece sınıflandırma ile dolu değildir. Bu arada, koleksiyonu zenginleştirmeye de çalıştık.¹⁰ Türkiye'ye mektuplar yazarak tanıdıklarımızdan kitap istedik. Mrs. Harris'ten pek az bir satınalma fonu sağlıyarak birkaç dergiye abone olduk; birkaç müracaat kitabı getirttik.

Kütüphaneden ayrılırken, Mr. McLean'ın isteği ile, Türkçe eserler koleksiyonunu kullanacaklar ve bu koleksiyona ileride yeni kitaplar katacak kütü-

(9) Amerikalılar, Türkçe bilmeyenlerin de bu koleksiyondan faydalanabileceği kanısında olduklarından, buna benzer inceliklere dikkat etmemek imkânsız. Türk okuyucularına garip görünmemesi için not etmeyi uygun buluyorum.

(10) Daha Türkiye'den ayrılmadan önce bir sirkülerle kurumlara, yazarlar başvurmuş, Hoover Kütüphanesi'ne pek çok kitap ve dergi yollamıştık. Bu sirkülerin bir sureti Rapor'umuzdadır.

(11) Bu şemayı, bu yazımıza da eklemeyi faydalı bulduk.

haneciler için küçük bir kılavuz da hazırladım. Bu kılavuzda, Alfabetik katalogumuza ait özellikler; sınıflandırmada tuttuğumuz yol; Türkiye tarihine ait tasnif şemamız; Türkçe koleksiyonun neleri içinde topladığımızı belirten kısa notlar ¹²; bir de Mr. McLean'ın ısrariyle hazırladığımız transliterasyon cedveli vardı. Mr. McLean bu kılavuzu çoğaltarak Haziran içinde Filorida'da toplanan Kütüphaneciler Konferansına götürdü, ilgililere dağıttı.

S. Turan'la birlikte, Hoover Kütüphanesi'nde bulunan Türkiye ve Türklerle ilgili yabancı dil eserleri de merak etmiş, bunların bir listesini çıkarmaya başlamıştık. Yaptığımız listenin bir kopyasını Millî Kütüphane'ye, bir kopyasını Türk Tarih Kurumu'na, bir kopyasını Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü'ne verdik.

Hoover Kütüphanesi'nde çalıştığım sıralarda, elimizdeki işi bir an önce bitirmek kaygısı ile olacak, çevreyi pek fazla dolaşmadım. Dönüş yolunda kütüphanelere uğramağa pek az zamanım vardı. Buna rağmen birkaç tipik kütüphane gördüm. Fakat, bu ziyaretlerimi, burada söz konusu edecek değerde bulamıyorum.¹³

Yukarıdan beri, Stanford'daki bir buçuk yıllık çalışmalarımın kısa bir hikâyesini çizmeğe çalıştım. «Hikâye» dediğimi dikkate alırsanız, bu hikâyenin «şahıslarını» anmamı da hoş görürsünüz. Artık rahmete kavuşmuş olan şefkatli insan Miss Bisbee; kütüphanenin anlayışlı, nazik ve bizimle ilgilenmeyi zevk ve vazife haline getirmekte tereddüt etmemiş olan Dr. C. Easton Rothwell, Mr. Philip T. McLean ve Mrs. İna Nelson'la birlikte bizde unutulmaz çehreler olarak yaşıyacak. Mrs. Christina Ph. Harris (eski soyadı Grant), Arap dünyası ile pek fazla meşgul olduğundan bize daha çok nezaket gösterebilmiş, fakat işlerimizle ilgilenememişti. Hazırladığımız kartları onun yerine — ölümüne kadar — Miss Bisbee incelemiş; başlıkların çevilerini de o yapmıştı.

Dr. Rothwell'in, yaptığımız işten duyduğu memnunlukla ve benim ayrılışımdan sonra Hoover Kütüphanesi'ne incelemeler yapmak üzere gelmiş olan Doç. Dr. Tarık Zafer Tunaya'nın teşvikleriyle, Türkçe eserler koleksiyonunun geleceği için bazı hayırlı tasavvurlar da oldu. 6 - 7 Şubat 1957 gün-

(12) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi doçentlerinden Dr. Tarık Zafer Tunaya, Rockefeller Foundation'dan aldığı bir bursla Hoover Kütüphanesi'nde incelemeler yapmak üzere dâvet edilmişti. Dr. Rothwell'in ricası ile Türkçe koleksiyonumuzu tanıtan bir rapor hazırlamıştım. Bu notlar, o rapordan özetlenmiştir.

(13) Rapor'da açıklanmıştır. Yalnız Indianapolis'in Devlet Kütüphanesi'ni anlamadan geçemeyeceğim. Bu kütüphaneden söz açmak dileğindedim.

lerinde, Amerikadaki Türkologların katıldığı bir konferans Hoover Kütüphanesinde toplandı.¹⁴ Dr. Rothwell, benden acele olarak yeni yayımları istedi. Bir parti kitap daha gönderdim. Bu arada, bana, ileride imkân olduğu takdirde, Hoover Kütüphanesi yeniden dâvet edebilirse, gelip gelebileceğimi sordu. Orada yaptığımız iş, bununla paralel olarak yapmağa çalıştığımız müspet propagandanın birleşerek Türkiye'nin Amerika Birleşik Devletleri'nin batısında — bir ilim merkezi çerçevesi içinde tanıtılmasına yardım edebileceğini, daha geniş bir koleksiyonun bu amaca daha büyük ölçüde hizmet edebileceğini düşündüğümüz için, müspet cevap vermekte tereddüt etmedik. Bu yazışmalar, nezaket sınırları dışına taşıp gerçekleşmese bile, iki tarafın anlayışlarını göstermesi bakımından dikkate değer.

Hoover Kütüphanesi ile ilgimiz — Milli Kütüphane çerçevesi ve ölçüsü içinde devam etmektedir. Edecektir. İmkânlarımız elverdiği kadar, bu kütüphanenin Türkçe eserler koleksiyonunu beslemek için uğraşmayı ödev ve zevk biliyoruz¹⁵

(14) Bu konferansa, Hoover Kütüphanesi mensuplarından — ve o sırada orada bulunan Dr. Tunaya ve Dr. Dimitriyadi'den — başka, Amerika Birleşik Devletleri'nin muhtelif Üniversitelerinden — aralarında ziyaretçi — profesör olarak Halil İnalcık da vardı — on iki bilim adamı katıldı, Dr. Tunaya'nın Türkçe koleksiyon üzerindeki açıklamalarından sonra, bu koleksiyonun Amerika'nın ve Kanada'nın başka üniversitelerindeki koleksiyonlarına göre değeri belirtildi ve «tek» olduğu kararına varıldı. Koleksiyonun daha da zenginleşmesi, düzenli olarak kitap sağlanması yolunda bazı kararlar alındı. Aradaki boşlukların, eksiklerin tamamlanması, bir Türk kütüphanecinin lüzumu, Türkiye'de bir ajan sağlanması.. bu kararlar arasındadır.

(15) Ahmet Emin Yalman'ın, Vatan gazetesinde tefrika edilen «Havalarıda 70.000 kilometre» başlıklı yazı serisinin 6 Haziran 1957 günlü, 42. yazısında, Hoover Kütüphanesi ile ilgili bazı notlar bulunmaktadır. Bu yazının bir paragrafını aynıyle alıyoruz:

«Hoover Kütüphanesi'nin geniş Ortadoğu kısmı; eski ve kıymetli dostum Bayan Harris'in idaresi altındadır. Bu kütüphane, müstesna bir Türk koleksiyonuna sahiptir. Çok meraklı bir Türkün 1908 ihtilâlinde sonra itina ile topladığı gazeteleri, mecmuaları, takım takım hususi mektupları kütüphane satın almıştır. Arada yalnız bir defa çıkıp kapanan gazeteler ve dergiler de vardır. Türkiyenin siyasi partileri hakkındaki eserleriyle milletlerarası bir alâka toplayan Profesör Tarık Tunaya, zengin koleksiyonu tasnif etmek üzere geçenlerde Stanford'a çağırılmış ve Bayan Harris ile işbirliği etmiştir. Bugün Stanford'un Türk siyasi tarihine ait kaynaklara sahip olmak bakımından bütün dünyada müstesna bir mevki vardır.»

A. E. Yalman'dan aldığımız paragraf burada bitiyor. Son gelen haberlerden öğrendiğimize göre, Bayan Harris, rahatsızlığı dolayısıyla curator'luktan çekilmiş ve yerine, University of Manchester kütüphanesinden Dr. John Derek Latham getirilmiştir.

DÜZELTME :

V. Cilt, 1-2. sayıdaki yazımızın başlığı «Siyasi Belgeler Kütüphanesi» olacaktır. Aynı yazıdaki fotoğraflar arasında, Kütüphaneci'nin adı da «Philip F. McLean» olarak düzeltilmelidir. Özür dileriz.

TÜRKİYE TARİHİ İÇİN TASNİF ŞEMASI

(Türkiye tarihine ait genel konulara ve diplomatik tarihe ayrılmış numaralarla (DR 401 - 477) Tanzimat'tan bu yana (DR 565 -) geçen olayları karşılayan numaraları gösterir tasnif şemaları aşağıya alınmıştır. Bu numaralardan bazıları değiştirilmiş, bilhassa 1918 den sonrası için yeni numaralar eklenmiştir. (DR 481-564) arasındaki numaralara — Hoover Library bu çağlarla meşgul olmadığından — dokunulmamıştır; ancak, gerektiği zaman, nadir hallerde ve genel mahiyette eserler için, bu numaralardan bazıları da kullanılmıştır.)

- DR
401 Periodicals, Societies.
403 Sources and documents, Collections.
Collected works.
404 Several authors.
405 Individual authors.

Topography.

- 413 Directories.
414 Gazetteers, dictionaries, etc.
416 Guide - books.
417 Comprehensive Works.

Description and travel.

Cf. DS 47-49.

- 421 To 1453.
423 1453—1565.
424 1566—1700.
425 1701—1829.
427 1830—1900.

- 428 1901—1918.
 429 1919— (Modern Turkey).
 431 Antiquities.
 See also Local history and description.
 432 Social life and customs. Civilization. General.
 1 To 1918.
 2 1919 — (Modern Turkey).
 434 Ethnography. Races. General works (including Nationalism and national characteristics).
 Cf. DS 26-27.
 435 Special, A-Z.
- History.**
- General,
- 436 Dictionaries. Chronological tables, outlines, etc.
- Bibliography, Collective.**
- Individual classed with special period, an place.
- 438 General works.
 1 Rulers, etc.
 3 Houses, noble families, etc.
 5 Public men.
 7 Women.
- Historiography.**
- 8 General works.
 9 Biography of historians.
 A2 Collective.
 A3 — Z Individual, e.g. A5 Akçura, Yusuff
- General works.**
- 439 To 1800.
 440 1801—
 441 Compendis.
 442 Minor. Pamphlets, etc.
 General special.
 Several parts of the empire treated together.

- 445 European or European - Asiatic - African.
 Combinations within Slavic provinces, see
 DR 1—46.
- 446 Asiatic - African.
 e.g. Egypt and Syria under Turkish **dominion**;
 but for description and travel, see **special**
 countries.
- 448 Military history.
 Individual campaigns and engagements are
 classed with special period.
- 451 Naval history.
 Political and diplomatic history.
 See also special periods, reigns, etc.
- 470 Sources and documents.
- 471 General works.
- .5 Panturkism.
- 472 Earliest to 1566.
- 473 1566—1757.
- 474 1757—1812.
- 475 1812—1876.
- 476 1876—1918.
- 477 1919— (Modern Turkey).

TANZİMAT'tan sonra

Tanzimat period to Second Constitution, 1839-1908.

- 565 General works.
- .5 Young Turks.
- .8 Biographies and memoirs, A—Z.
- .9 Fiction.

Abdülmeçid. 1839-1861.

- 566 General works on life and reign.
- 567 Period of Crimean War.
 For the war itself, see DK 214-215.

Neodespotism period.

- 568 General works,

- 569 Abdülaziz, 1861-1876.
570 Murad V. 1876.

Abdülhamid II, 1876-1909.

- 571 General works on life and reign.
.5 Personal special,
572 General special. Cf. DR 428.

War with Russia. 1877-1878.

Cf. DK 228.

- 573 General works.
.3 General special.
.5 Special events, battles; etc., A—Z.
e.g. P6. Plevna, Siege of, 1877.
.7 Treaty of Berlin, 1878. Cf. D 375.3.
575 Period of War with Greece, 1897.
For the War itself, see DF 827.
For War with Montenegro, see DR 155.
For War with Serbia, see DR 353.
Second Constitution, 1908-1922.

- 577 General works.
.1 Revolution of 1908,
3 Reactionary movement of 1909.
.5 Ideological movements.
Pan Islamism, Westernization, etc. See also
DR 476.
.8 Biographies and memoirs, 1908-1922, A—Z.
.9 Fiction,
578 General special.
579 Minor, pamphlets, etc.

Mehmed V. 1909-1918 (Reşad).

- 583 General works on life and reign.
584 General special.
586 Period of Turco-Italian War, 1911-1912.
For the War itself, see DT 234.
587 Period of Balkan War, 1912-1913.
For the War itself, see DR 46.

- 588 Period of European War, 1914-1918.
For the War itself, see D 501-640.
- 589 **Ottoman Government in İstanbul, 1918-1922.**
General works.
- .1 Mehmed VI (Vahideddin).
- .2 Abdülmecid (The Caliph).
For Mudros Armistice, see D 634. T7.
For Sèvres Treaty, see D 643. T8.
- The Turkish Revolution and Modern Turkey, 1919**
(War of Library Liberation and Republic)
- 590 General works on War of Liberation, 1919-1922, and Republic, 1923 —
- .9 Fiction (general).
- 591 **War of Liberation, 1919-1922.** Ankara Government.
General works.
- .1 Congresses and attempts toward liberation.
- .2 Military operations. General works.
- 21 » » with Armenians.
- 22 » » » Greece.
- 23 » » » others (France, etc.)
- .3 Rebellions in Anatolia and battles with Sultan Army.
- .4 Activities against the Nationalist Movement.
- .5 Special topics, e.g. N3 : Naval operations.
V5 : Veterinary service.
- .6 Peace conferences and trends (e.g. London Conferences).
- .7 Mudanya Armistice
For Lausanne Conference, see D 643.T94.
For individual cities and towns during the war, see Dr. 701, DR 741.
- .9 Fiction.
- 592 Biographies and memoirs, A—Z (except those of presidents).
Republic, 1923 —
- 593 One— party period. General works (including reforms).

- .1 Atatürk.
- .11 Bibliography.
- .2 İsmet İnönü.
- .4 Reforms.
- .44 Religious reforms (e.g. Secularizations, Caliphates, etc.)
- .5 Reactionary and ideological movements (see also DR 477 Panturkism: DR 471.5).
- .7 Period of World War II.
- .9 Fiction.
- 594 **Multi-party period, 1945—** General works.
 - .1 Celâl Bayar.
 - For Korean War, see DS 919.4.

Local history and description.

- 701 Vilayets, regions, etc., A—Z.
(according to their present status as part of the Turkish Republic).
- .2 Non-Turkish regions formerly under the rule of the Ottoman Empire, e.g. Macedonia: DR 701.2 M4).
- 741 Cities and towns (according to their status as part of the present Turkish Republic).

(NOT: İstanbul'a ait numaralar dokunulmamıştır.)